

## GIYOHVAND MODDALAR SAVDOSI — JAMIYAT XAVFSIZLIGIGA TAHDID

**Xakimov Oybek**

TDYU huzuridagi Namangan viloyat akademik litseyi o'qituvchisi, yu.f.b.f.d.

**Mustafayeva Dinora**

TDYU huzuridagi Namangan viloyati akademik litseyi 104-guruh o'quvchisi E-

mail: [dinora8162109@gmail.com](mailto:dinora8162109@gmail.com)

**Annotatsiya:** *Ushbu maqolada giyohvand moddalar savdosining mohiyati, uning inson salomatligi va jamiyat xavfsizligiga ko'rsatadigan salbiy ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, mazkur muammoning yoshlar orasida keng tarqalish sabablari, uning ijtimoiy va ma'naviy oqibatlari yoritilgan. Maqolada giyohvandlikka qarshi kurashishning asosiy yo'nalishlari, profilaktik choralari hamda davlat va jamiyatning bu boradagi hamkorligi muhim ahamiyat kasb etishi asoslab berilgan.*

**Kalit so'zlar:** *Giyohvand moddalar, noqonuniy savdo, jamiyat xavfsizligi, jinoyatchilik, yoshlar muammosi, sog'liq, profilaktika, giyohvandlik, ijtimoiy tahdid, kurash choralari*

Giyohvand moddalar savdosi — bu qonun bilan taqiqlangan moddalarni noqonuniy ravishda ishlab chiqarish, tashish va sotish faoliyatidir. Bu jarayon odatda yashirin tarzda amalga oshiriladi va ko'plab jinoyatchi guruhlar tomonidan boshqariladi. Bunday savdo juda katta daromad keltirganligi sababli jinoyatchilar uchun jozibador hisoblanadi. Natijada bu soha uyushgan jinoyatchilikning asosiy manbalaridan biriga aylanib bormoqda. Giyohvand moddalar savdosi bilan shug'ullanuvchi shaxslar nafaqat qonunni buzadi, balki jamiyatga katta zarar yetkazadi.

Giyohvand moddalar inson organizmiga nihoyatda zararli ta'sir ko'rsatadi. Ular insonning asab tizimini ishdan chiqaradi, ruhiy holatini buzadi va asta-sekin uni jismoniy jihatdan ham zaiflashtiradi. Giyohvandlikka ruju qo'ygan inson o'z sog'lig'ini yo'qotadi, hayotga bo'lgan qiziqishi pasayadi va o'z yaqinlariga ham zarar yetkazishi mumkin. Ko'plab hollarda bunday odamlar ijtimoiy hayotdan uzilib qoladi. Eng xavfli shundaki, giyohvand moddalar insonni tezda o'ziga qaram qilib qo'yadi. Bu esa uni bu illatdan qutulishni juda qiyinlashtiradi.

Giyohvand moddalar savdosi jamiyat xavfsizligiga jiddiy tahdid soladi. Chunki bu faoliyat jinoyatchilik darajasining oshishiga olib keladi. Giyohvandlikka berilgan shaxslar ko'pincha o'g'rilik, firibgarlik va boshqa jinoyatlarga qo'l uradi.

Bundan tashqari, giyohvand moddalar savdosi ko'pincha terrorizm va boshqa xalqaro jinoyatlar bilan bog'liq bo'ladi. Bu esa davlat xavfsizligiga ham xavf tug'diradi. Jamiyatda bunday illatning mavjudligi insonlar o'rtasidagi ishonchni kamaytiradi, ma'naviy muhitni buzadi va ijtimoiy barqarorlikka putur yetkazadi.

Milliy huquqshunos olim yu.f.n., dotsent G.Xakimovning ta'kidlashicha, jamiyatda talab bor-ki, «narkobaron»larning taklifi ham bor. Bunday ahvolga tushishning tarixi uzoq-uzoqlarga borib taqaladi.

Bizningcha ham shunday, negaki “Shum bola” kinofilmida yoshi katta kishilarning bir hujrada tamaki mahsuloti hisoblanuvchi “chilim” chekishi holati tasvirlanganligi ham bu fikrni tasdiqlaydi.

Su boisdan ham, bugungi kunda yoshlar orasida giyohvandlik muammosi alohida tashvish uyg'otmoqda. Ko'pincha yoshlar qiziqish, atrof-muhit ta'siri yoki noto'g'ri do'stlar sabab bu yo'lga kirib qoladi. Yoshlar — jamiyatning kelajagi. Agar ular giyohvandlikka berilib ketsa, bu butun jamiyat rivojiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli yoshlarni bu illatdan himoya qilish juda muhimdir.

Maktablar, litseylar va oliy ta'lim muassasalari o'quvchilari bilan tushuntirish ishlarini tegishli dispanserlarga tashrif buyurgan holda olib borish, sport va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish hamda muntazam ravishda shug'ullanish orqali bu muammoning oldini olish mumkin, deb hisoblaymiz.

Giyohvand moddalar savdosiga qarshi kurashish uchun davlat tomonidan turli choralar ko'rilmoqda.

Qonunlar kuchaytirilmoqda, huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyati kengaytirilmoqda. Biroq bu muammoni faqat davlat hal qila olmaydi. Har bir fuqaro bu borada mas'uliyatni his qilishi kerak.

Ota-onalar farzandlariga e'tiborli bo'lishi, ularning kim bilan do'stlashayotganini nazorat qilishi zarur.

Shuningdek, ommaviy axborot vositalari orqali giyohvandlikning zararli oqibatlari haqida keng targ'ibot olib borish muhimdir. Jamiyat birlashib harakat qilsa, bu illatni kamaytirish mumkin.

Xulosa qilib aytganda, giyohvand moddalar savdosi jamiyat xavfsizligiga katta tahdid soluvchi jiddiy muammodir.

U inson salomatligiga katta zarar yetkazadi, jinoyatchilikni oshiradi va jamiyat barqarorligini izdan chiqaradi.

Bu muammoni bartaraf etish uchun davlat, jamiyat va har bir fuqaro birgalikda harakat qilishi zarur.

Ayniqsa yoshlarni bu illatdan asrash, ularga to'g'ri yo'l ko'rsatish eng muhim vazifalardan biridir.

Sog'lom jamiyatni qurish uchun giyohvandlikka qarshi kurashish barchamizning umumiy vazifamizdir.

#### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. Abduvaliyev, T. (2018). Giyohvand moddalarning jamiyatga ta'siri. Toshkent: Akademiya.
2. Islomov, S. (2020). Giyohvand moddalarning tarqalishi va uning oldini olish choralari. O'zbekiston Journal, 5(2), 45-52.
3. Rahimova, L. (2019). Giyohvand moddalar savdosi va uning huquqiy asoslari. Toshkent: Huquq nashriyoti.
4. Davronov, M. (2021). Giyohvand moddalar savdosi va terrorizm aloqalari.

Xavfsizlik masalalari, 3(1), 65-70.

5. O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi. (2022). Giyohvand moddalar savdosi va unga qarshi kurashish bo'yicha hisobot. Toshkent.

6. Karimov, B. (2017). Giyohvand moddalar va yoshlar orasida ularning tarqalishi. Psixologiya va jamiyat, 12(4), 25-30.

7. Azimova, N. (2018). Giyohvand moddalarning ijtimoiy va iqtisodiy oqibatlari. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.

8. Jalilov, F. (2019). Giyohvand moddalar savdosining jinoyatga ta'siri: nazariy va amaliy tahlil. Sud va huquq, 4(2), 29-35.

9. O'zbekiston Respublikasi Milliy xavfsizlik xizmati. (2021). Giyohvand moddalar savdosi bo'yicha tahliliy hisobot. Toshkent.

10. Qodirov, A. (2020). Giyohvandlikka qarshi jamiyatning huquqiy va madaniy choralari. Huquqshunoslik ilmiy jurnal, 8(3), 14-20.